

بسم الله الرحمن الرحيم

تحلیلی از مدیریت اسلامی

در پنج سال رهبری امام علی (ع)

غلامرضا اشرف سمنانی

چاپ و انتشارات بعثت
تهران - زمستان ۱۳۹۳

سرشناسه : اشرف سمنانی، غلامرضا، ۱۳۲۲-
 عنوان و نام پدیدآور : تحلیلی از مدیریت اسلامی در پنج سال رهبری امام علی(ع) / غلامرضا
 اشرف سمنانی
 مشخصات نشر : تهران: بعثت، ۱۳۹۳.
 مشخصات ظاهری : ۱۷۶ص
 شابک : 978-600-7084-23-6
 وضعیت فهرستنویسی : فیبا
 یادداشت : چاپ قبلی: موسسه نشر بعثت، ۱۳۶۴.
 موضوع : علی بن ابی طالب(ع) امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق - دیدگاه درباره
 مدیریت
 موضوع : مدیریت (اسلام)
 موضوع : رهبری (اسلام)
 رده‌بندی کنگره : Bp۲۳۲/۶۷/الف۵۴ت۳ ۱۳۹۳
 رده‌بندی دیویی : ۲۹۷/۴۵۸
 شماره کتاب‌شناسی ملی : ۳۶۳۰۸۹۰

چاپ و انتشارات بعثت

بنیان‌گذار: زنده‌یاد استاد فخرالدین حجازی

تاسیس: ۱۳۴۷ / پروانه نشر داریم: ۶۵۴/ شماره ثبت شرکت‌ها: ۳۳۷۱

عضو رسمی اتحادیه ناشران و کتاب‌فروشان تهران و انجمن فرهنگی ناشران کتب دانشگاهی

تحلیلی از مدیریت اسلامی

در پنج سال رهبری امام علی(ع)

غلامرضا اشرف سمنانی

نوبت چاپ: اول / تاریخ انتشار: زمستان ۱۳۹۳

چاپ و صحافی: بعثت ۶۶۴۱۸۸۹۸ / بها: ۱۱۰۰۰۰ ریال

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه / تعداد صفحات: ۱۷۶ص

ناظر چاپ و امور فنی تولید: محسن میقانی

شابک: ISBN: 978-600-7084-23-6 ۹۷۸-۶۰۰-۷۰۸۴-۲۳-۶

نشانی دفتر مرکزی: تهران - خ انقلاب، خ ۱۶ آذر، شماره ۳۶، ساختمان بعثت

کدپستی: ۵۴۴۹۳-۱۴۱۷۱ تلفن ۶۶۴۱۹۸۹۹ - ۶۶۹۶۶۶۸۶، دورنگار: ۶۶۴۹۸۴۶۵

این اثر مشمول قانون حمایت مورقان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۲۸ و قانون ترجمه تکثیرکتاب و نشریات و آثار صوتی نشر
 پخش و یا مصوب ۱۳۵۰ است و کلیه حقوق چاپ و نشر و پخش و تکثیر به‌هر صورت (اعم از ذخیره رایانه‌ای و یا جزوه و کپی) محفوظ و
 مخصوص ناشر است و نشر و پخش و یا هرگونه کپی‌برداری و نقل مطالب از تمام یا قسمتی از این اثر بدون اجازه ناشر پیگرد قانونی دارد.

m_meighani@hotmail.com

www.besatpub.com

سخن ناشر:

موسسه انتشارات بحث (غیرانتفاعی) در سال ۱۳۴۷ در شرایطی که جامعه نیازمند تلاش‌های روشنگرایانه‌ی علمی و احیای الگوهای دینی بود، به‌همت نویسندگان و سخنور نامی **شادروان فخرالدین حجازی** و جمعی از دوستانش شکل گرفت.

از آن پس تلاش کرده است با نشر آثار مفید و مورد نیاز جامعه به‌ویژه دانشگاهی، سهمی هرچند اندک در آگاهی‌بخشی، توسعه‌ی فکر و معرفت انسانی ایفا نماید.

در این جا از نویسندگان و پژوهشگران برای همکاری دعوت می‌شود تا با ارائه‌ی آثار ارزشمند خود، ضمن پاسخ‌گویی به‌نیاز فرهنگی جامعه موجب رشد فعالیت‌های موسسه و حیات پویای آن باشند.

کتاب حاضر بررسی تحلیل گونه‌ای از مدیریت اسلامی در دوره کوتاه ۵ سال رهبری امام علی (ع) است که نویسنده‌ی محترم آقای غلام‌رضا اشرف سمنانی تلاش کرده است آن را به‌عنوان یک الگوی حکومتی ارائه نماید.

در انتها از خوانندگان محترم خواستاریم که با پیشنهادها و انتقادهای سازنده، این موسسه را در بهبود آثارش یاری فرمایند.

مدیر عامل

مهندس میقانی

پیشگفتار

کتاب حاضر با نام «تحلیلی از مدیریت اسلامی در پنج سال رهبری امام علی (ع)» مجموعه ایست که بعنوان رساله پایان نامه خویش در دوره تحصیلی فوق لیسانس مدیریت انتخاب و تهیه نموده ام.

گرچه چاپ و نشر این کتاب پس از مختصر تغییر و تکمیل آن پایان نامه صورت گرفته است، اما بطوریکه ملاحظه میشود شکل خاص رساله و خصوصیتی که لازمه هر پایان نامه ایست، در آن حفظ شده است.

تذکر این مطلب بیشتر بدان جهت است که دلیل وجود عناوینی چون «علت انتخاب موضوع»، «روش تحقیق» و «مشکلات و محدودیتهای تحقیق» در فهرست موضوعات، برای خوانندگان عزیز این کتاب روشن باشد، چرا که این عناوین و بحث پیرامون آنها از ضروریات يك رساله تحقیقی است.

ضمناً بیان این مطلب نیز لازم است که راهنمایی مرا در تدوین این پایان نامه، استاد ارجمند جناب آقای دکتر حسین الهی قمشه‌ای بوده داشتند که بدینوسیله از زحمات ایشان تشکر و قدردانی مینمایم.

همچنین از آقایان دکتر اصغر زمردیان و مسعود زنجانی، استادان گرانقدری که با قبول مسئولیت مشاوره، مشکلات تهیه این رساله را بر من آسان کردند، سپاسگزاری میکنم.

امیدوارم که انتشار این کتاب گامی باشد هرچند بسیار کوتاه در راه آشنائی و شناخت اصول رهبری و مدیریت در اسلام، و حرکتی ایجاب کند هرچند بسیار ناچیز در زمینه بکار بستن آنها.

با آرزوی توفیقات الهی

غ - اشرف سمنانی

تابستان ۱۳۶۴

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۹	پیشگفتار
۱۱-۱۷	فصل اول: کلیات
۱۱	مقدمه
۱۲	علت انتخاب موضوع
۱۳	روش تحقیق
۱۳	خلاصه مطالب رساله
۱۴	مروری کوتاه بر آنچه که در این تحقیق مورد بررسی قرار خواهد گرفت
۱۵	مشکلات و محدودیتهای تحقیق
...	
۱۹-۳۹	فصل دوم: سیر تحول مدیریت در تاریخ زندگی انسان
۱۹	بخش اول: رهبری و مدیریت در جوامع باستانی
۲۰	پیدایش سازمانهای اجتماعی و اداری در یونان قدیم
۲۰	مدیریت عمومی در مصر قدیم
۲۱	امور اداری در چین باستان
۲۱	اداره امور عمومی در روم باستان
۲۲	رهبری سازمانهای عمومی و اداره امور دولتی در ایران باستان
۲۳	بخش دوم: جنبش مدیریت علمی
۲۴	بخش سوم: مکاتب و تئوریهای مدیریت
۲۴	الف - تئوری کلاسیک

عنوان

صفحه

۲۷	ب - مکتب روابط انسانی
۳۱	ج - تئوری تصمیم‌گیری
۴۲	د - تئوری سیستم
۲۵	ه - مکتب انسان‌گرایان

...

فصل سوم: بررسی تاریخی عربستان

۵۵-۴۱	مقدمه
۴۱	بخش اول: اوضاع عربستان قبل از ظهور اسلام
۴۴	بررسی اوضاع طبیعی و اقتصادی
۴۵	شیوه زندگی در شبه‌جزیره
۴۶	ملاک ارزش انسان
۴۶	بررسی اوضاع فرهنگی
۴۷	رشد فکری و نیروی عقلی
۴۷	بخش دوم: اوضاع عربستان پس از ظهور اسلام
۴۸	تولد و رشد محمد (ص)
۴۹	آغاز بعثت
۴۹	نخستین رسالت اسلام
۵۰	ارزش تفکر
۵۱	همه با هم برادرند
۵۲	رفع تبعیض و تمایز
۵۲	چه کسی برتر است
۵۲	حرف تازه دیگر
۵۴	جایگاه زن در جامعه

...

فصل چهارم: رهبری و مدیریت در اسلام

۹۱-۵۷	بخش اول: انسان و مسئله رهبری و مدیریت
۵۷	انسان در اسلام و قرآن
۵۸	ضرورت رهبری و مدیریت برای انسان
۶۱	تحلیلی از رهبری و مدیریت
۶۳	بخش دوم: نظام حکومت و رهبری در اسلام
۶۴	حاکم مطلق و فرمانروای هستی
۶۴	مجریان حکومت

۶۸	اساس حکومت اسلامی
۷۰	اساس رهبری در اسلام
۷۲	امامت و امت
۷۵	بخش سوم: مدیریت در اسلام
۷۵	اهمیت تولید و حدود مصرف
۸۰	آزادی و حدود آن در اسلام
۸۲	روش تربیتی در اسلام
۸۷	بعضی از مسائل مدیریت در اسلام

* * *

۹۳-۱۳۰

فصل پنجم: علی (ع) و حکومت

بخش اول: بررسی تاریخی عربستان پس از پیامبر تا آغاز

۹۳	زمانداری علی (ع)
۹۳	امواج فتنه‌ها
۹۵	چه کسی شایسته‌تر است
۹۵	اعتراف عمر
۹۷	شورای استثنائی
۹۸	عاقبت کار
۹۹	تبدیل انقلاب به ضد انقلاب
۱۰۰	صله رحم با خرج بی‌رویه بیت‌المال
۱۰۱	حق الزحمه شورائیان
۱۰۲	آزادی انتقاد
۱۰۳	کار دیگر عثمان
۱۰۴	نتیجه و پایان کار عثمان
۱۰۵	بخش دوم: هدف از حکومت و ارزش آن
۱۰۶	مسئله‌ای در رهبری امام
۱۰۷	هدف امام علی (ع) از حکومت
۱۰۹	معاویه و هدف او از حکومت
۱۱۱	ارزش مادی حکومت از دیدگاه امام علی (ع)
۱۱۴	تعمیل حکومت بر امام
۱۱۵	بخش سوم: جامعه‌ایکه علی (ع) بر آن حکومت می‌کرد
۱۱۶	گروههای مخالف امام
۱۱۷	امرافیان و یاران امام

۱۱۹	امرافیان و یاران معاویه
۱۲۱	بخش چهارم: مقایسه مکتبی و اجتهاد
۱۲۲	تفسیر غلط از قرآن
۱۲۳	اختلاف خط سیاسی و فکری علی (ع) و معاویه
۱۲۵	چه کسی شایسته رهبریت

* * *

۱۶۵-۱۳۱	فصل ششم: شیوه‌های رهبری و مدیریت امام علی (ع)
۱۳۲	بخش اول: سیستم حکومتی
۱۳۲	سلسله مراتب در حکومت امام علی (ع)
۱۳۴	وظائف و شرائط امام
۱۳۷	حقوق متقابل امام و امت
۱۳۸	وظائف و شرائط والی
۱۴۱	حقوق متقابل والی و مردم
۱۴۲	وظائف و شرائط حاکم
۱۴۴	بخش دوم: سیاستهای اقتصادی، نظامی و قضائی
۱۴۴	سیاستهای اقتصادی
۱۴۹	سیاستهای نظامی
۱۵۲	سیاستهای قضائی
۱۵۴	بخش سوم: سفارشات در زمینه رهبری و مدیریت
۱۵۵	تکیه حکومت بر توده مردم
۱۵۶	چگونگی برخورد با مردم
۱۵۸	انتخاب وزیران شایسته
۱۵۹	رسیدگی به طبقه محرومین
۱۶۱	تقسیم کار، شورا و کنترل
۱۶۳	سفارشات کلی دیگر

* * *

۱۶۷	بازنگری و نتیجه‌گیری
۱۷۲	نتیجه‌گیری کلی و ارائه پیشنهاد
۱۷۵	فهرست منابع و مآخذ